

Lietuvos Respublikos Vyriausiajai rinkimų komisijai
Gynėjų g. 8, 01109 Vilnius

Piliečių referendumo iniciatyvinė grupė

2025 m. liepos 16 d.

Kaunas, Palanga, Vilnius

Teikiame atsiliepimą dėl VRK sprendimo projekto neregistruoti grupę privalomajam referendumui dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 127 straipsnio papildymo ketvirta dalimi išdėstant ją taip: „Valstybė neapmokestina piliečio turto.“ Nesutinkame su šio sprendimo projekto argumentais ir teikiame atsiliepimą dėl jo.

1. Sprendimo projektas nepagrįstai grindžiamas prielaidomis, nors turėtų būti grindžiamas siūlomos registruoti referendumo iniciatyvos turiniu, ką daryti VRK įpareigoja Referendumo konstitucinio įstatymo 11 str. 3 d. ir LVAT praktika.

2. Sprendimo projektas grindžiamas teiginiu, kad turinio prasme siūlomas Konstitucijos 127 straipsnio papildymas analogiškas 2025-05-06 prašymu siūlytai analogiškam Konstitucijos 23 straipsnio papildymui nuostata, kad „Nuosavas piliečio nekilnojamasis turtas Lietuvos Respublikos teritorijoje neapmokestinamas“, kuo remiantis siūloma paviršutiniška ir nepagrįsta nuomonė, kad siūloma Konstitucijos 127 straipsnio pataisa taip pat neatitinka Referendumo įstatymo 7 str. 1 d. 2 punkto reikalavimų dėl pataisos aiškumo ir neklaidinimo, nes atsiranda dar daugiau neaiškumų dėl siūlomo teisinio reguliavimo apimtys, nes gali būti suprantama kaip viso (tiek kilnojamojo tiek nekilnojamojo) apmokestinimo Lietuvos Respublikos piliečiams.

Ši siūloma nuomonė nepagrįsta, nes siūloma pataisos formuluotė labai aiški ir paprasta, jos kitaip neįmanoma suprasti, kaip valstybės įsipareigojimo neapmokestinti visą Lietuvos Respublikos piliečių turtą. Turtą suprantant kaip jis apibrėžiamas Lietuvos įstatymuose. Pavyzdžiui, „Turtas – materialiosios, nematerialiosios ir finansinės vertybės.“ (iš „Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas“).

3. Siūloma nuomonė grindžiama LVAT sprendimu administracinėje byloje Nr.R-3-815/2025 dėl sprendimo projekte nurodytos referendumo iniciatyvos dėl Konstitucijos 23 str. papildymo. Tačiau siūloma Konstitucijos 127 str. papildymo *formuluotė* visai kita, pildomas kitas straipsnis ir kitame skirsnyje..

4. Referendumo įstatymo 11 str. 3 d. reikalauja **individualaus** projekto vertinimo, todėl VRK negali formaliai „nukopijuoti“ aukščiau nurodytos bylos, kurioje svarstyta visiškai skirtinga formuluotė, argumentų.

5. Konstitucijoje **gausu abstrakčių formuluočių** („švietimas nemokamas“, „nuosavybė neliečiama“). Konstitucinis Teismas pripažįsta, kad **Konstitucijos įgyvendinimo detalės paliekamos Seimui**. Todėl tariamas VRK siekis dėl „aiškumo“ neturi versti projekto tapti įstatymu.

6. Konstitucijoje jau egzistuoja su pilietybe susijusios normos (25 str. 6 dalis „Pilietis turi teisę įstatymo nustatyta tvarka gauti valstybės įstaigų turimą informaciją apie jį“, 32 str. 1 dalis „Pilietis gali laisvai kiltoti ir pasirinkti gyvenamąją vietą Lietuvoje, gali laisvai išvykti iš Lietuvos.“ ir 3 dalis „Negalima drausti piliečiui grįžti į Lietuvą.“, 56 str. 1 dalis „Seimo nariu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris nesusijęs priesaika ar pasižadėjimu užsienio valstybei ir rinkimų dieną yra ne jaunesnis kaip 21 metų bei nuolat gyvena Lietuvoje.“, 78 str. 1 dalis „Respublikos Prezidentu gali būti renkamas Lietuvos pilietis pagal kilmę,...“, 52 str. 1 dalis „Valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais.“, o 139 str. 1 dalis „Lietuvos valstybės gynimas nuo užsienio ginkluoto užpuolimo – kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio teisė ir pareiga.“). KT 1994-12-13 nutarimu patvirtino, kad pilietybės kriterijus gali būti objektyvi diferencijavimo priežastis, jeigu skirtumas proporcingas tikslui. KT pats suformulavo, kad galima keisti Konstituciją, jei neliečiama valstybės nepriklausomybė, demokratinė santvarka, žmogaus

prigimtinių teisės. Fiskalinis klausimas nėra „konstitucinės tapatybės branduolys“. 7. Konstitucinis Teismas (KT 2002-09-17; KT 2004-07-01) išaiškino, kad „mokestis“ – valstybės privalomas piniginis įsipareigojimas. Tuo tarpu siūlomas sprendimas aiškiai draudžia tokius įsipareigojimus turto pagrindu. Teisinio tikrumo principas pažeidžiamas tik tuomet, kai *neįmanoma* nustatyti reguliavimo apimtys; o čia turinys aiškus – draudžiama bet kokia fiskalinė našta *dėl* piliečių turto fakto.

8. Kadangi pilietybės kriterijus Konstitucijoje jau taikomas, o Europos Žmogaus Teisių Teismas (EŽTT, byla *Andrejeva v. Latvia*, 2009) pripažino, kad diferencijavimas pagal pilietybę leidžiamas, kai susijęs su valstybės-piliečio *reciprocity* (pareiga ginti valstybę, lojalumas), todėl teikiamoje formuluotėje „Valstybė neapmokestina piliečio turto.“ kalbama tik apie valstybės ir jos piliečio santykį. Užsieniečių turto ir valstybės santykį, esant poreikiui, galėtų spręsti Seimas.

9. KT 2019-02-15 sprendimu (byla KT8-N2/2019) nurodė, kad *Tauta gali priimti naujas vertybes*, jei jos nepaneigia demokratijos ir žmogaus orumo. Fiskalinė norma to nepažeidžia.

Dėl nurodytų priežasčių VRK prašome:

1. Įregistruoti iniciatyvinę grupę.
2. Jei VRK manytų, kad formuluotė per plati ar neaiški, pasiūlyti tikslinti projektą, nustatant terminą ir nurodant, kuo siūloma Konstitucijos pataisos formuluotė yra neaiški.